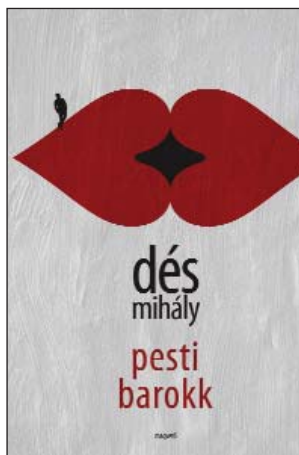

Kádár barokk

Dés Mihály
Pesti barokk
Magvető Kiadó, 2013
582 oldal, 3990 Ft

Időutazás az átkosba, egy nemzedék – pontosabban egy jól behatárolható pesti értelmiségi réteg – közérzetének, boldogulásának, kallódásának, paszszioinak és passzióinak lenyomata, buli-, társasági kalauz, csajozási útmutató Koszta János, a kedves link, a nőfaló, az erotomán, az okos és szellemes dumagép ironikus és filozófikus kommentárokkal kísért kalauzolásával. Miközben beavatódunk a nagyrészt 1984-ben(!) játszódó történetekbe, a harminckét éves (vagyis hamarosan krisztusi korba lépő) hősrünk zúrós, szórakoztató nőügyeibe, szexuális szokásaiba, önmegvalósítási kísérleteibe, egzisztenciális küzdelmeibe, előrajzolódik familiája („egy ősrégi pesti polgári család”) töredezett krónikája is. Az első könyvével hatvanhárom évesen debütáló Dés Mihály igazi literary man: egész élete az irodalom vonzásában telt el. Műfordított, szerkesztett, kritikákat írt, 1986-ban pedig kinősült Spanyolországba, ahol létrehozta és két és fél évtizeden át irányította a nyelvterület talán legjelentősebb irodalmi folyóiratát, a *Laterált*. Formáról, stílusról, narratív technikákról, hagyományról és újításról, elődökről sokat, mindent tud – és ezt most meg is mutatja. Gazdag, érzékletes nyelven, szójátékosan, színesen és szórakoztatóan adja elő szertelenül indázó meséjét, szövegét, amely el-elkanyarodik, újabb és újabb sztorikkal, „betétekkel”, eszmefuttatásokkal, esszékkel egészül ki, gazdagodik.

Dés – be akarva bizonyítani, hogy „a létező elbeszélésformák már nem működnek” – folyamatosan változtatja a műfajokat, és az ábrázolás optikáját. Élmény-, és életanyagát hol novella, hol napló, filmforgatókönyv, színdarab, klinikai esetenapló, jegyzőkönyv, jelentések, levelek stb. formájában és stílusában adja elő. Nála például a beszerzendő áldozat ír jelentést a titkosszolgáról. Fergeteges humorú az a bohózat-fejezet is, amelyben hősrünk nagynénjét és imádni való kilencvenhárom éves nagymamáját viszi temetőlátogatásra; az abszurdba hajló dialógusokból sok minden kiderül a család hálottairól és élőiről is.

A *Pesti barokk* végső soron Bildungsroman is. Koszta nem akar és nem tud kötődni: „nekem nincs igazán szükségem mély, bensőséges kapcsolatra egy igaz, hű társsal”. De aztán, talán a maga számára is meglepő módon (halálosan) beleszeret egy

nála tizenöt évvel fiatalabb, 17 éves „Lolitába”. A végeérhetetlen és többnyire aprólékos részletességgel leírt – az olvasó számára egy idő után fárasztóvá és unalmassá váló – csajozások és aktusok, felcserélhetővé váló nők után végre egy igazi kapcsolat. Az élveteg, kissé üresfejű, önző figuráról pedig kiderül, hogy nagyon is sebezhető és emberi. Szinte belebetegszik, hogy frigid barátnője – az ő lepedő-virtuózi erőfeszítései ellenére – mással élvez el először. Sértett hiúságánál, féltékenységénél azonban alapvetőbb baj, hogy mire teljesen felvállalja a szerelmét, annak már elege lesz belőle.

A tragikus fáziskésés következményeit Dés túldramatizálja, túlírja. A regény utolsó, 100-150 oldalán a főhős (és a szerző is) mintha elveszítené az iróniáját, öniróniáját, és az önsajnálát erősödne fel. Az ideggyógyintézetben a barokkos részletek, a betegek történetei, az igazgatóval való hosszas viták „eltakarják” a főhőst. A fejezet végén ugyan azt írja a szerző, hogy „Valahol itt kéne abbahagyni ezt a könyvet, sokkal többet már nem lehet kihozni belőle.”, de mégis folytatja: a hős utcai összeesését, haláltáncba illő látomásait idézi meg.

Az igazi tévedés azonban a *Visitatio* címet viselő utószó. A szerző onnantól, hogy bezárja a Hidegkúti Ideggondozó, nem tud mit kezdeni a hősével, végül elveszejtí őt egy autóbalesetben. „Koszta János nem arra született, hogy betagozódjon az élet rendjébe, hogy fölmorzsolódjon egy házasság banalitásában.” – így a „magyarázat”. Persze, belefér ez Koszta életstílusába, de mégis, túl egyszerű, túl didaktikus megoldás. Mindezzel azonban nem éri be Dés. Még egyéb megpróbáltatásokat is tartogat szereplői számára. „Az élet nem tud happy enddel végződni...” gondolat jegyében az utószót lejegyző, a hős kéziratát gondozó – Amerikából hazatért – barátról megtudjuk, hogy felesége kirúgta, kislányát nem láthatja, és még gyógyíthatatlan beteg is. Kicsit sok a rosszból. Azzal pedig végképp nem tudunk mit kezdeni, hogy a *Visitatio*t át- meg átszövi a jelenre vonatkozó kritika, az unalomig ismert tények leltárba vétele.

„Nem volt még egy nemzedék a földön, amelyek olyan jól érezte magát rosszul, mint mi.” – állítja Dés.

És be is bizonyítja: ez könyve egyik fő erénye. ■